

# La Regenza – l'autorità direttiva ed executiva dal chantun Grischun

■ **La Constituziun chantunala fixescha tranter auter l'organisaziun e las incumbensas da las autoritads chantunals (Cussegl grond e Regenza) e da las dretgiras. Ils artitgels 38 fin 50 regleschan l'organisaziun e las incumbensas da la Regenza sco gremi executiv.** Las expectoraziuns che suondan preschentan il cuntegn da quests artitgels e cumpiglian infurmaziuns supplementaras che derivan da la Lescha davart l'organisaziun da la Regenza e da l'administraziun, da l'ordinaziun respectiva sco er da la pagina d'internet chantunala [www.gr.ch](http://www.gr.ch).

## Il pli impurtant en furma concisa

La Regenza – concepida sco autoritad collegiala – è l'autorità direttiva ed executiva suprema dal Chantun. Ella consista da tschintg commembers. Mintga commember da la Regenza è ultra da quai schef d'in departament da l'administraziun chantunala ed è subordinà sco tal a la Regenza sco autoritad cumplessiva. La Chanzlia chantunala sustegna la Regenza en sias lavurs.

Tenor la Constituziun dal chantun Grischun planisescha, fixescha e coordinescha la Regenza las finamiras ed ils meds finanzials da l'agir dal stadi cun resalva da las cumpetenzas da las persunas cun dretg da votar e dal Cussegl grond. Plinavant exequescha ella las leschas ed ils conclus dal Cussegl grond e represchenta il Chantun vers anen e vers anora. La finala procura ella che l'urden public e la segirezza publica vegnian mantegnids.

Ils commembers da la Regenza vegnan elegids tenor la procedura electorala da maiorz per quatter onns e pon vegnir reelegids maximalmain duas giadas. Il presidi da la Regenza vegn elegid dal Cussegl grond e mida mintg'onn. Il chancelier maina la Chanzlia chantunala; el vegn elegid da la Regenza.

## Organisaziun ed incumbensas

### Organisaziun

Cumposiziun: La Regenza sa cumpona da tschintg commembras e commembers. Ella prenda e represchenta ses conclus sco autoritad collegiala. Elecziun: L'elecziun da la Regenza succeda tenor la procedura electorala da maiorz. Il territori dal Chantun furma il circulo electorale. Ina reelecziun è permessa duas giadas. Entrada durant la perioda d'uffizi: La Regenza fixescha l'entrada en uffizi per in commember ch'è vegnì elegid da nov tras in'elecziun complementara. Presidi: Il Cussegl grond elegia or dal ravugl da la Regenza il president sco er il vicepresident per ina perioda d'uffizi d'in onn. Occupaziun accessorica e represchentanza d'interess: Als commembers da la Regenza è scumandada tutta occupaziun accessorica. La represchentanza dal Chantun en organs d'interpresas u d'organisaziuns, a las qualas il Chantun è participà u las qualas el sustegna, è permessa cun il consentiment da la Regenza. La lescha po prevair ulteriuras excepziuns.

### President da la Regenza

La presidenta u il president da la Regenza maina l'activitad da la Regenza. Ella u el presidescha, procura che las fatschentas da la Regenza hajan lieu confurm als fatgs ed al temp e surveglia la collavuraziun tranter ils departaments. Il president represchenta la Regenza vers anor, uschenavant che la Regenza na fixescha nagut auter. Sch'ina fatschenta na cumpoarta

nagin entardament, po el – empè da l'autorità cumplessiva – relaschar disposiziuns presidialas. Questas disposiziuns ston vegnir communitgadas posteriurmain a la Regenza, e quai senza retard.

### Incumbensas

Incumbensas da la Regenza: La Regenza planisescha, fixescha e coordinescha las finamiras ed ils meds da l'agir dal stadi cun resalva da las cumpetenzas da las persunas cun dretg da votar e dal Cussegl grond. Ella fa regularmain in program da la Regenza.

Ultra da quai exequescha la Regenza las leschas e las ordinaziuns sco er ils conclus dal Cussegl grond. Ed ella represchenta il Chantun vers l'intern e vers l'extern.

Direcziun da l'administraziun: La Regenza dirigia l'administraziun chantunala. Ella procura per l'activitad legala ed efficazia da l'administraziun e fixescha l'organisaziun da quella en il rom dal dretg chantunale.

Cooperaziun en il Cussegl grond: La Regenza prepara las fatschentas dal Cussegl grond, uschenavant che quel na las elavura betg independentmain. Ella preschenta al Cussegl grond sboszs per midadas da la constituziun, da leschas, d'ordinaziuns e da conclus. Ils commembers da la Regenza sa participeschan en funcziun consultativa a las sesidas dal Cussegl grond e pon far propostas.

Legiferaziun: La Regenza relascha disposiziuns main impurtantas en furma d'ordinaziun. Ella è cumpetenta da negoziar contracts intercantunals ed internaziunals; sche quels pertutgan sia cumpetenza d'ordinaziun, è ella er cumpetenta da concluder tals.

Finanzas: La Regenza fa il plan da finanzas e delibera la preventiv sco er il quint annual per mauns dal Cussegl grond.

Ulteriuras incumbensas da la Regenza èn spezialmain: Il contact cun la Confederaziun e cun ils auters chantuns sco er cun l'exteriur vischin, resguardond eventualas posiziuns dal Cussegl grond; elecziuns, uschenavant che quellas n'èn betg vegnidas surdadas ad auters organs; il rapport annual davart l'activitad da la Regenza e da l'administraziun per mauns dal Cussegl grond; il mantegniment da l'urden public e da la segirezza publica; la surveglianza da corporaziuns da dretg public sco er d'auters purtaders d'incumbensas publicas dal Chantun.

Situaziuns extraordinarias: La Regenza po relaschar ordinaziuns u prender conclus senza ina basa legala per far frunt a disturbis gravants ch'èn succedids u che smanatschan directmain la segirezza publica sco er per far frunt a crisis socialas. Talas ordinaziuns e tals conclus ston vegnir approvads dal Cussegl grond e scrodan il pli tard in onn suenter l'entrada en vigur.

### Sesidas

Lieu e di da las sesidas: Las sesidas han lieu per regla il mardi en la Chasa grischua a Cuira.

Consegna dals documents: Las propostas da prender in conclus ston vegnir inoltradas en scrit dals departaments a la Chanzlia chantunala fin il pli tard dus lavurdis avant la sesida. Ellas ston vegnir redigidas en quella furma, en la quala ellas vegnan emessas da la Regenza suenter avair prendì il conclus. Propostas e rapports d'ina dimensiun u d'in impurtanza pli gronda, en spezial sboszs da missivas al Cussegl grond e sboszs d'ordinaziuns da la Regenza, ston vegnir tramess il pli tard in'emna avant il di da la sesida en mintgamai in exemplar als commembers da la Regenza sco er al chancelier.

Glista da tractandas: Sin basa da las annunziats dals departaments fa la Chanz-



Sedia da la Regenza a Cuira (Chasa grischua).

FOTO: PD

lia chantunala la glista da tractandas per la sesida da la Regenza. Ella metta immediatmain a disposiziun la glista als commembers da la Regenza sco er al chancelier.

Exposiziun da las actas: Las actas da sesida vegnan exponidas en la Chasa grischua per prender invista. Propostas e documents centrals ston ultra da quai star a disposiziun en furma electronica.

Suspende ina fatschenta, revegnir: La tractativa d'ina fatschenta vegn suspendida sch'il commember da la Regenza ch'è cumpetent per la fatschenta pretend quai; la maiorità dals commembers da la Regenza concluda quai en cas d'in ulteriur basegn da scleriment u per auters motivs impurtants. La Regenza po revegnir ad in conclus, sche quel n'è anc betg vegnì consegnà e sche la maiorità dals commembers da la Regenza approvescha la proposta da revegnir.

Protocol: Il protocol cuntegna la reproducziun dals conclus da la Regenza. En il protocol na dastgan vegnir fatgs nagins rinviaments a la relaziun da las vuschs. Mintga commember da la Regenza ha il dretg da laschar protocollar ses puntg da vista che divergescha da la maiorità.

Emissiun e suttascripziun: Ils conclus vegnan redigidis da la Chanzlia chantunala. L'exemplar dal conclus ch'è destinà per il protocol vegn bullà e suttascriet a maun dal president da la Regenza e dal chancelier. Per la reproducziun electronica u mecanica dal conclus po la suttascripziun succeder cun in model electronic u cun in bul da facsimile, sche la suttascripziun a maun n'è betg prescritta stringentmain.

### Administraziun

Administraziun: L'administraziun chantunala vegn dividida en departaments tenor secturs da gestiun. La Regenza regla ils champs d'incumbensa dals departaments en in'ordinaziun.

Chanzlia chantunala: La Chanzlia chantunala è il post general da stab, da coordinaziun e da colliaziun dal Cussegl grond, da la Regenza e da l'administraziun.

Ulteriurs purtaders d'incumbensas publicas: Il Chantun po delegar l'ademplement d'incumbensas publicas a purtaders ordaifer l'administraziun chantunala. La surveglianza tras la Regenza, ina cooperaziun commensurada dal Cussegl grond e la protecciun legala ston esser garantidas.

## Organisaziun da l'administraziun chantunala

L'administraziun chantunala vegn dividida en tschintg departaments ed en la Chanzlia chantunala sco post da stab. Ils departaments e la Chanzlia chantunala cumpiglian unitads administrativas ch'èn subordinadas ad els u ch'èn attribuidas administrativmain. A norma da las prescripziuns legalas vegnan adem-

plidas incumbensas administrativas plinavant tras instituziuns purtadras d'ordifer l'administraziun chantunala.

### Departaments

Attribuziun: La Regenza attribuescha a mintgin da ses commembers la direcziun d'in departament. Per mintga departament designescha ella in substitut. L'attribuziun succeda al cumenzament da mintga perioda d'uffizi, suenter elecziuns complementaras u sche circumstanças spezialas giustifitgeschan quai.

Denominaziun, champs d'incumbensa: La Regenza denominescha ils departaments ed als attribuescha ils champs d'incumbensa. En connex cun l'attribuziun resguarda ella spezialmain che las incumbensas vegnian adimplidas en moda effizienta e che l'impurtanza politica saja equilibrada.

Cumpetenzas: Ils departaments coopereschan tar la preparaziun da las fatschentas da la Regenza ed adempleschan las incumbensas administrativas ch'èn attribuidas ad els tras lescha, tras ordinaziun u tras conclus da la Regenza. Els mainan e surveglian las unitads administrativas ch'èn subordinadas ad els. Organisaziun: Ils principals da la structuraziun organisatorica dals departaments vegnan fixads da la Regenza.

### Chanzlia chantunala

La Chanzlia chantunala è il post general da stab, da coordinaziun e da colliaziun da la Regenza e da l'administraziun ed ademplescha las incumbensas ch'èn attribuidas ad ella tras lescha, tras ordinaziun u tras conclus da la Regenza. Ella maina e surveglia las unitads administrativas ch'èn subordinadas ad ella. Ella vegn manada dal chancelier, ch'è subordinà al president da la Regenza. Ils principals da la structuraziun organisatorica da la Chanzlia chantunala vegnan fixads da la Regenza.

## Las unitads da l'administraziun chantunala en survista

**Departament da finanzas e vischnancas**  
Il Departament da finanzas e vischnancas (DFV) ademplescha differentas incumbensas en ils secturs finanzas, taglias, surveglianza da las vischnancas, valitaziun d'immobiglias, fatgs bancars e cassa da pensiun. Ultra da quai surpiglia el incumbensas interdisciplinaras per l'entira administraziun. Latiers tutgan ils servetschs d'informatica, la budgetaziun e la planisaziun da las finanzas sco er il management dal personal.

Incumbensas principalas: Finanzas, taglias, vischnancas, valitaziun d'immobiglias, personal, informatica.

### Departament da construcziun, traffic e selvicultura

Il Departament da construcziun, traffic e selvicultura (DCTS) s'occupa d'incumbensas dals secturs energia, traffic,

fatgs da vias, immobiglias, fatgs da submissiun, selvicultura sco er chatscha e pestga. Il DCTS è responsabel per in'infrastructura dal traffic effizienta, segira ed adattada al basegn. Ultra da quai procura el en il Grischun per guauds ed effectivs da selvaschina sauns sco er per in'utilisaziun persistenta da las resursas aua ed energia.

Incumbensas principalas: Construcziun auta, construcziun bassa, energia, traffic, guaud / privels da la natira, chatscha / pestga.

### Departament d'economia publica e fatgs socials

Il Departament d'economia publica e fatgs socials (DES) gida ch'il chantun Grischun è in lieu economic, da lavur e da viver attractiv. El procura per cundiziuns generalas optimalas per las interpresas e per il turissem. Il DES s'engascha per regiuns fermas e per in'agricultura innovativa e persistenta cun ina gronda creaziun da valor al lieu. Cun sustegnair umans e communitads procura el per ina guldaziun sociala.

Incumbensas principalas: Economia e lavur, turissem, fatgs socials, svilup dal territori, agricultura, segirezza da vidualas.

### Departament da giustia, segirezza e sanadad

Il Departament da giustia, segirezza e sanadad (DGSS) è cumpetent per tut ils servetschs che s'occupan da la sanadad fisica e psichica da la populaziun. Ultra da quai garantescha il DGSS l'urden public, la segirezza e l'agid necessari en cas da catastrofes e d'eveniments. Plinavant procura el per in'execuziun ordinada dals chastis e da las mesiras ed è cumpetent per dumondas da la migraziun e da l'integratiun.

Incumbensas principalas: Sanadad, polizia, protecciun da la populaziun, migraziun, execuziun giudiziala, uffizi per il traffic sin via.

### Departament d'educaziun, cultura e protecciun da l'ambient

Il DECA è cumpetent per la scola populara ed il sport, per las scolas autas e per las scolas medias sco er per la furmaziun professiunala. Ultra da quai è il DECA responsabel per ina protecciun adequata da la natira e da l'ambient. La promoziun e l'intermediaziun da la lavur culturala e la perscrutaziun ed il mantegniment dals bains culturals prezios tutgan tar las incumbensas dal DECA gist tuttina sco la promoziun da l'equalità da dunna ed um en tut ils secturs da la vita.

Incumbensas principalas: Scola populara e sport, furmaziun professiunala, furmaziun media-superiura, cultura, natira ed ambient, equalità da las schanzas.

### Chanzlia chantunala

La Chanzlia chantunala è il post general da stab, da coordinaziun e da colliaziun da la Regenza, dal Cussegl grond e da l'administraziun. Ultra da quai è ella – sco furnitura da servetschs centrals – activa per l'administraziun sco er per las burgaisas ed ils burgais. Ella gida la Regenza ed il Cussegl grond ad adimplir lur incumbensas en moda adequata, sistematica e transparenta per la publicità. Incumbensas principalas: Incumbensas da stab, elecziuns/votaziuns, comunicaziun, relaziuns externas, e-government, translaziuns.

**La preschentanziun:**  
Dossier «Regenza dal Grischun».

**Dapli infurmaziuns:**  
[chatta.ch/?hiid=2215](http://chatta.ch/?hiid=2215)  
[www.chatta.ch](http://www.chatta.ch)